

Говорнян Л.С.,
методист науково-методичного центру
предметів мовно-літературної
та історичної галузей і міжнародної інтеграції
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКЛАДАННЯ
РУМУНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (РУМУНСЬКОЇ І
ЗАРУБІЖНОЇ) У 5-11 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2024/2025 Н.Р.**

Викладання румунської мови та літератури у 5-11 класах закладів освіти має бути спрямоване на всебічний розвиток особистості учнів, формування їхньої мовної компетентності та літературної культури. Використання сучасних технологій та методик, інтеграція мови та літератури, організація позаурочної діяльності допоможуть досягти поставлених цілей та підвищити якість освітнього процесу.

Для досягнення необхідної якості освітніх послуг важливо мати чітко сплановану роботу вчителя. На початку навчального року вчителю слід скласти свій оптимальний навчально-методичний кейс, обравши методи, прийоми, засоби та інструментарій для дистанційної, очної або змішаної форми навчання. Учитель повинен визначитися з тим, як саме проводити навчання, які цифрові сервіси та навчальні матеріали використовувати, а також як організувати зворотний зв'язок з учнями.

Пріоритетним освітнім завданням закладів освіти у 2024/2025 навчальному році є формування у здобувачів освіти вміння якісно навчатися та використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), а в учителів – уміння забезпечувати цей процес.

У сучасному освітньому середовищі, де швидкість змін і технологічний прогрес є ключовими факторами, важливо, щоб учні не лише засвоювали фактичний матеріал, але й розвивали вміння самостійно навчатися. Це включає вміння критично мислити, аналізувати інформацію, шукати нові знання та ефективно використовувати різноманітні ІКТ-інструменти для здобуття й обробки знань.

Організація освітньої діяльності в базовій школі здійснюватиметься насамперед відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»

на період до 2029 року (схвалена розпорядженням КМ України від 14.12.2016 №988-р); Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою КМ України від 23.11.2011 №1392. Виконання вимог зазначених державних стандартів є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності [4].

Основним документом, що гарантує досягнення учнями визначених державними стандартами результатів навчання, є освітня програма закладу загальної середньої освіти. Ця програма побудована на основі відповідного стандарту освіти, що визначає вимоги й очікування до освітнього процесу на відповідному рівні.

Автономія вчителя має бути забезпечена за допомогою академічної свободи, яка включає свободу викладання і захищає від будь-яких втручань у педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність. Учителю надається право вільного вибору форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі. Крім того, учителі мають можливість розробляти та впроваджувати авторські проекти, освітні технології та методики компетентнісного навчання.

Цей підхід сприяє створенню умов для індивідуалізації навчання, розвитку критичного мислення та творчих здібностей учнів, а також упровадженню інноваційних педагогічних підходів у освітній процес.

У 2024/2025 навчальному році вчителі-словесники закладів загальної середньої освіти працюватимуть за Типовими освітніми програмами, затвердженими наказами Міністерства освіти і науки України.

Відповідно до Закону України «Про освіту» розширюються права закладів загальної середньої освіти, які, розробляючи свої робочі освітні програми на основі зазначених вище Типових освітніх програм, можуть самостійно вибудовувати конкретне співвідношення навчального часу та перелік предметів.

Робочі освітні програми закладів загальної середньої освіти затверджуються керівництвом освітнього закладу та не потребують погодження з відповідним органом управління освітою.

Типова освітня програма базової середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти. Навчальні плани основної

школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети [4].

У 2024/2025 навчальному році 5, 6 та 7 класи НУШ закладів загальної середньої освіти працюватимуть за модельною навчальною програмою «Румунська мова» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з (класами/групами) румунською мовою навчання, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795 [1].

У 8-9 класах закладів загальної середньої освіти продовжують працювати за Типовими навчальними програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804; у 10-11 класах – затвердженими наказом МОН від 23.10.2017 №1407, які розміщені на сайті Міністерства освіти і науки України [5].

Навчальні програми та підручники до них розроблено на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392, з урахуванням Державного стандарту загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 №462, та положень концепції «Нова українська школа» [4].

У 5-х та 6-х класах НУШ вивчається інтегрований курс «Румунська та зарубіжна літератури».

У 2024/2025 навчальному році 5, 6 та 7 класи НУШ закладів загальної середньої освіти, де вивчається інтегрований курс «Румунська та зарубіжна літератури», працюватимуть за модельною навчальною програмою «Інтегрований курс «Румунська та зарубіжна літератури» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з (класами/групами) румунською мовою навчання, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795 [2].

У 8-9 класах закладів загальної середньої освіти працюватимуть за Типовими навчальними програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 №698 [5]; у 10-11 класах – затвердженими наказом МОН від 23.10.2017 №1407, які розміщені на сайті Міністерства освіти і науки України.

У 10-11 класах навчальні предмети «Румунська мова» та інтегрований курс «Література» (румунська та зарубіжна) в закладах загальної середньої освіти за новим типовим навчальним планом на рівні стандарту (див. наказ МОН від 20.04.2018 №408) трансформується в інтегрований курс «Румунська мова та література».

Звертаємо особливу увагу, що відповідно до наказу Міністерства від 01.09.2009 №806 «Про використання навчально-методичної літератури у закладах освіти» освітні заклади мають право використовувати в освітньому процесі лише ті підручники та навчально-методичні посібники, які щорічно зазначаються в переліках навчально-методичної літератури для основної і старшої школи на сторінках інформаційного збірника МОН України та мають відповідний гриф [9].

Щодо **оцінювання навчальних досягнень учнів** наголошуємо, що втратив чинність наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 №289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти», і наполегливо рекомендуємо детально ознайомитися з наказом Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» [11].

Під час оцінювання рівня навчальних досягнень учнів звертається увага на наступні аспекти: якість відповідей, що включає правильність, логічність, обґрунтованість та цілісність; рівень засвоєння знань; розвиненість загальних, навчальних і предметних вмінь і навичок; володіння розумовими операціями, такими, як аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення, формулювання висновків; уміння виявляти проблеми та ефективно їх вирішувати, формулювати гіпотези; самостійність в оцінюванні та роботі зі знаннями.

Оскільки програма Нової української школи ставить на передній план індивідуальний розвиток кожної особистості, учитель має створити умови для творчого вираження та індивідуального навчання кожного учня. На уроках румунської мови та літератури (румунської та зарубіжної) основний акцент спрямований на розвиток критичного мислення, формування цінностей та вміння чітко формулювати й аргументувати свої думки. Учням надається можливість підтверджувати свої висловлювання фактами з літературних творів, історії та їхнього власного життя. На уроках словесності вчитель має активно розвивати ключову компетенцію – уміння читати текст з розумінням, що є основою для глибокого розуміння й аналізу літературних творів.

Майстерність учителя проявляється основним чином у вмілому володінні методикою навчання й виховання, креативному застосуванні передових досягнень педагогіки й передового педагогічного досвіду,

раціональному керівництві пізнавальною та практичною діяльністю учнів і їхньою інтелектуальною зрілістю.

Один із основних аспектів професійної майстерності вчителя полягає в постійному самовдосконаленні. Справжній педагог, навчаючи інших, постійно вдосконалює свої власні знання. По-перше, він перевіряє та систематизує свої знання, оскільки лише просте та зрозуміле пояснення може підтвердити його власне розуміння матеріалу. По-друге, у пошуках чіткого опису різних питань часто приходять нові ідеї та методики навчання. По-третє, наївні запитання учнів часто стимулюють нові думки та дозволяють переглядати звичайні явища з нестандартних точок зору. Усе це сприяє розвитку креативного мислення.

Однією з ключових складових роботи з обдарованими учнями є підготовка їх до участі у Всеукраїнських олімпіадах з румунської мови та літератури (румунської і зарубіжної). Рівень підготовки учнів до таких змагань відображає ефективність системи роботи з обдарованою молоддю в закладах освіти й визначає напрямки подальшого її вдосконалення.

Пропонуємо використовувати у практичній діяльності упорядкований каталог рекомендованих джерел за компетентностями та напрямками підвищення кваліфікації, у т.ч. опрацювання джерел для формування предметно-методичної компетентності з мовно-літературної освітньої галузі, розміщений на сайті ІППОЧО [7; 8].

Для забезпечення варіативної складової навчальних планів закладів ЗСО використовуються програми *спецкурсів та факультативних курсів*.

Програми спецкурсів та факультативних курсів дають можливість вибору, варіювання курсів, а головне – спонукають учителів до творчої праці в навчанні румунської мови.

Додаткові курси та спеціальні програми сприяють не лише збагаченню й поглибленню знань, отриманих учнями під час уроків румунської мови та літератури, але й допомагають краще засвоювати основний навчальний матеріал. Вони сприяють удосконаленню навичок аналізу різних мовних форм, розширюють лінгвістичну ерудицію учнів, підвищують рівень мовного чуття та формують комунікативну компетенцію.

Під час вивчення цих курсів учні розвивають свої творчі здібності, а також значно зростає роль самостійної, індивідуальної та диференційованої роботи. Викладач факультативів чи спеціальних курсів, обираючи навчальний матеріал, орієнтується на сильних,

філологічно обдарованих учнів. Під час занять з факультативів чи спецкурсів з'являється можливість враховувати індивідуальні здібності кожного учня та вибирати для нього особисті завдання.

Список використаних джерел та літератури

1. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. Модельна навчальна програма «Румунська мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Mod.navch.prohr.menshyn/Rumunska.mova.5-9-kl.Hovornyan.ta.in.17.03.2023.pdf>.

2. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс румунської та зарубіжної літератур. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Mod.navch.prohr.menshyn/Intehr.kurs.rumunskoyi.ta.zarub.lit.5-9-klas.Hovornyan.ta.in.17.03.2023.pdf>.

3. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. URL: www.mon.gov.ua.

4. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. Державний стандарт загальної середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.

5. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. Навчальна програма «Румунська мова для 6-9 класів» для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.literatura-rumunska.ta.zarubizhna-6-9.21.09.2022.pdf>.

6. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. Навчальна програма «Інтегрований курс «Література (румунська та зарубіжна)» для 6-9 класів» для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Mod.navch.prohr.menshyn/Intehr.kurs.rumunskoyi.ta.zarub.lit.5-9-klas.Hovornyan.ta.in.17.03.2023.pdf>.

7. Інформаційний сайт ІППОЧО. Каталог рекомендованих джерел для організації інформальної освіти педагогічних працівників за компетентностями та напрямками підвищення кваліфікації. URL: http://ippobuk.cv.ua/?page_id=6536.

8. Інформаційний сайт ІППОЧО. Навчально-методичне забезпечення НУШ базової середньої освіти з мовно-літературної освітньої галузі (Румунська мова. Література (румунська та зарубіжна). URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1tWbmtW0d1RSxyhMNrikcZbdcqptptgO>.

9. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Наказ Міністерства від 01.09.2009 №806 «Про використання навчально-методичної літератури у закладах освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0806290-09#Text>.

10. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/66a/ca0/d35/66aca0d35fbf4463777818.pdf>.

12. Постанова КМУ №898 від 30.09.2020 року. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/.